

המוסד לביטוח לאומי
מינהל גמלאות

חוזר גמלאות מס': 5/2012	תאריך: 07.08.2012 י"ט אב התשע"ב
נושא: מענק פטירה שם החוזר: מענק פטירה לילד	
מטרת החוזר קביעת כללים אחידים לעניין מענק פטירה לילד: א. הקריטריונים לזכאות והמועד הקובע לעניין הגדרת "ילד". ב. הוראות לביצוע – תהליך בדיקת הזכאות.	
פתח דבר	
הגדרות	
עדכון אחרון	
תהליך עבודה 	
נספחים נספח א' מכתב לילד לעניין מענק פטירה	
חיברה: דבורה לילך בן-ישעיהו	
רשימת תפוצה נמענים לביצוע: מנהלי סניפים, מנהלי סניפי משנה, מנהלי אגפים גמלאות, מנהלי תחום גמלאות – מ"ר וסניפים, ממונים/רכזים גמלאות, פקידי תביעות גמלאות. העתק לידיעה: פקידי דלפק קדמי, מוקד טלפוני צפת/ רחובות/ דימונה.	

בברכה,

אילנה שרייבמן
סמנכ"ל גמלאות

המוסד לביטוח לאומי מינהל גמלאות

פתח דבר

- סעיף 310(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי מענק פטירה "ישולם למי שהיה בן זוגו בשעת מותו, ובאין בן זוג- לילדו כהגדרתו בסעיף 238...".
 - לאחרונה התעוררה שאלה לעניין תשלום מענק פטירה לילד שבעת פטירת הורה אינו עונה על הגדרת "ילד" כמפורט בסעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי מאחר ומלאו לו 18 וטרם התגייס.
 - **המצב הקיים:**
 - לאור חוות דעת משפטיות קודמות, ברוב המקרים הופעלה פרשנות מצמצמת, לפיה אין זכאות למענק פטירה אם ילדו של מקבל הגמלה שנפטר לא ענה על הגדרת "ילד" בעת הפטירה.
 - בדרך כלל העובדה כי הילד התגייס וחזר לענות על הגדרת "ילד" במועד מאוחר ליום הפטירה (לעתים לאחר חודש אחד בלבד) לא הועילה לצורך אישור מענק פטירה.
 - פרשנות מצמצמת זו הביאה למצבים אבסורדיים בהם, למשל, השירות הצבאי נדחה לבקשת הילד לצורך טיפול בהורה החולה וההורה נפטר. מאחר והילד לא היה מגויס בעת פטירת ההורה (מכורח הנסיבות), הוא לא ענה על הגדרת ילד, ולכן גם לא היה זכאי למענק פטירה.
 - במקרים אחרים, הילד גויס מאוחר יחסית לבני כיתתו וזאת בהתאם לתאריך לידתו או בהתאם לתפקיד שיועד לו בשירות. גם במקרים אלה לא אושר תשלום מענק פטירה לילד, אם לא ענה על הגדרת "ילד" בעת פטירת ההורה.
 - לאחרונה, במספר מקרים חריגים שהועלו על ידי הסניפים, פנינו ללשכה המשפטית וקיבלנו חוות דעת פרטניות כי ניתן לשלם את מענק הפטירה (במסגרת גמלת נכות כללית או זקנה) גם אם הילד לא ענה על הגדרת "ילד" במועד הפטירה אלא רק בסמוך לאחר מכן. עם זאת, עד היום לא יצאו הוראות מסודרות בעניין.
- **הפרשנות החדשה:**

לאחר התייעצות עם הלשכה המשפטית, מאחר ומענק פטירה הוא תשלום חד-פעמי ולא קצבה מתמשכת, הוחלט לפרש בהרחבה את סעיף 310 לעניין תשלום מענק פטירה לילד, כפי שיפורט בחוזר זה. פרשנות זו תחול על כל הגמלאות הרלוונטיות.

פרשנות מרחיבה לעניין "ילד" מתאפשרת לאור לשון החוק: לעניין בן-זוג ציין המחוקק באופן מפורש כי עליו להיות "בן זוג בשעת מותו", ואילו לעניין ילד לא ציין המחוקק תנאי דומה.
 - אמנם למענק פטירה לא נקבע שיהיו כמשמעותו בסעיף 296 לחוק, אולם הוחלט כי יש לבדוק את הזכאות למענק תוך פרק זמן סביר בלבד (12 חודשים ממועד פטירת ההורה) ולא מעבר לכך מאחר ובעת הפטירה לא היתה כלל זכאות למענק.
- בתוקף:** ממועד פרסום החוזר. החוזר יחול גם על מקרים שטרם ניתנה בהם החלטה נכון למועד פרסום החוזר.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי מינהל גמלאות

הגדרות

- "ילד" – כהגדרתו בסעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 וכמפורט בפרק 4 לתדריך מינהל הגמלאות.

[חזרה](#)

קריטריונים לזכאות

- מענק פטירה ישולם לילדו של מבוטח שנפטר בהתקיים 3 התנאים הבאים:
- א. המבוטח נפטר בתקופה ששולמה לו אחת הגמלאות הבאות: נכות מעבודה, תלויים בנפגעי עבודה, נכות כללית (קצבת נכות או עידוד), שר"מ מיוחד, זקנה, שאירים או הבטחת הכנסה (סעיף 310 לחוק הביטוח הלאומי וסעיף 15 לחוק הבטחת הכנסה).
 - ב. למבוטח שנפטר לא היה בן-זוג בעת פטירתו.
 - ג. הילד עונה על הגדרת "ילד" על-פי סעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי תוך 12 חודשים ממועד פטירת המבוטח לכל היותר.

האמור לעיל יחול גם במקרים הבאים:

- מענק פטירה מוגדל לפי סעיף 310(ג) לחוק הביטוח הלאומי.
- מענק שאירים לפי סעיף 10(3) לחוק לפיצוי נפגעי גזזת, התשנ"ד-1994 ובלבד שהילד עונה על אחד מהתנאים 1-3 להגדרת "ילד" (בהתאם להגדרת "שאירים" בסעיף 1 לחוק לפיצוי נפגעי גזזת).

[חזרה](#)

הוראות לביצוע

בכל מקרה של פטירת תושב ישראל - בין אם קיבל גמלה כלשהי ובין אם לאו – נשלחת תביעה לקצבת שאירים לבן/בת הזוג או לילדים עד גיל 24, בהתאם למרשם האוכלוסין. פקיד תביעות בודק זכאות למענק פטירה כאשר ידוע שלמבוטח שנפטר יש בן/בת-זוג. נפטר מקבל גמלה ואין לו בן זוג, יזום פקיד התביעות בדיקת זכאות למענק פטירה עבור ילד.

המוסד לביטוח לאומי מינהל גמלאות

שלב א'

בעת בדיקת הזכאות למענק פטירה הילד אינו עונה על הגדרת "ילד" אך טרם מלאו לו 24 שנים – הפקיד ישלח אליו מכתב ([נספח א'](#)) בו יוסברו לו תנאי הזכאות לקבלת מענק פטירה, ויובהר לו כי אם יוכר כילד תוך 12 חודשים ממועד פטירת ההורה, הוא עשוי להיות זכאי למענק פטירה. הילד יתבקש להמציא מסמכים רלוונטיים.

שלב ב'

הפקיד יזמין את התיק למעקב לפני תום 12 החודשים ממועד הפטירה, או למועד הרלוונטי אותו ציין הילד (מועד גיוס, תחילת שירות לאומי וכיו"ב).
התקבל מידע, תוך 12 חודשים מפטירת ההורה, לפיו הילד עונה על הגדרת "ילד" ישולם לו מענק הפטירה.
מיצוי זכויות! על פקיד תביעות שמאשר את מענק הפטירה לבדוק האם הילד מקבל קצבת שאירים ולהעביר את המקרה לפקיד תביעות שאירים לבדיקת זכאותו של הילד לקצבת שאירים.

דוגמה:

א' גרוש + ילד, קיבל קצבת נכות כללית בתוספת עבור ילדו.
ביום 1.9.2011 הגיע הילד לגיל 18 אולם טרם גויס לצבא, ולכן התוספת ששולמה לא' בעדו הופסקה.
א' המשיך לקבל קצבת נכות כללית ללא תוספת עבור הילד.
ביום 1.11.2011 נפטר א'. ילדו הגיש תביעה לקצבת שאירים. טופס התביעה לקצבת שאירים משמש גם לצורך בדיקת זכאות למענק פטירה. פקיד תביעות שאירים יעביר לפקיד תביעות נכות כללית הנחיה לבדוק זכאותו של הילד למענק פטירה.
במועד זה הילד אינו זכאי לקצבת שאירים ולמענק פטירה מאחר וטרם גויס ואינו עונה על הגדרת "ילד".
על פקיד נכות כללית לשלוח לילד מכתב ובו יפרט את תנאי הזכאות למענק פטירה ויבקש מהילד להודיע לו אם יענה להגדרת "ילד" תוך 12 חודשים ממועד פטירת ההורה.
ביום 1.2.2012 (בטרם חלפו 12 חודשים מפטירתו של א') התגייס הילד לצבא וטרם מלאו לו 24 שנים ולכן חזר לענות על הגדרת "ילד".
עם קבלת המידע על גיוסו של הילד יאשר פקיד תביעות נכות כללית את זכאותו למענק פטירה. ממועד גיוסו לצבא זכאי הילד גם לקצבת שאירים.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי
מינהל גמלאות

נספח א' – מכתב לילד לעניין מענק פטירה

תאריך

לכבוד

שם פרטי, שם משפחה

כתובת

מספר ת"ז: _____

שלום רב,

הנדון: בדיקת זכאות למענק פטירה – מספר תיק _____
קצבת נכות מעבודה/ תלויים בנפגעי עבודה/ נכות כללית/ זקנה/ שאירים/ הבטחת הכנסה (מחק את המיותר)

אנו משתתפים בצערך על פטירת אביך/אמך.

אביך/אמך ז"ל קיבל/ה לפני פטירתו/פטירתה קצבת _____.

מאחר ובעת פטירתו/פטירתה לא היה לאביך/לאמך בן-זוג, את/ה עשויה להיות זכאית למענק חד-פעמי, ובלבד שאת/ה עונה על אחד התנאים הבאים להגדרת ילד על פי חוק הביטוח הלאומי תוך 12 חודשים ממועד פטירת אביך/אמך:

1. לא מלאו לך 18 שנים.
 2. לא מלאו לך 20 שנים – ואת/ה מסיים/ת את לימודיך במוסד חינוכי על-יסודי (תיכון) או לומד/ת להשלמת בחינות בגרות, או בעלת/ת לקות למידה ונמצא/ת במסגרת שהוכרה על-ידי המוסד לביטוח לאומי.
 3. לא מלאו לך 20 שנים – ואת/ה שוחר/ת במסגרת קדם צבאית של צה"ל (קד"ץ/ טר"ץ -במסגרות שהוכרו על ידי המוסד לביטוח לאומי).
 4. לא מלאו לך 21 שנה – ואת/ה משרת/ת בהתנדבות למטרה ציבורית עד 12 חודשים ושירותך הצבאי נדחה עקב ההתנדבות (במסגרות שהוכרו על ידי המוסד לביטוח לאומי).
 5. לא מלאו לך 24 שנים – ואת/ה משרת/ת שירות סדיר בצה"ל.
 6. לא מלאו לך 24 שנים – ואת/ה משרת/ת בשירות לאומי בהתנדבות (במסגרות שהוכרו על-ידי המוסד לביטוח לאומי).
 7. לא מלאו לך 24 שנים – ואת/ה לומד/ת בעתודה ושירותך הסדיר בצה"ל נדחה עקב לימודיך.
- אם טרם חלפו 12 חודשים ממועד פטירת אביך/אמך ואת/ה עונה על אחד התנאים המפורטים לעיל או אם יש בידך אישור שאת/ה מיועד/ת לאחת המסגרות המפורטות בסעיפים 3-7 לעיל - אנא הודע/הודיעי לנו על כך בהקדם האפשרי וצרף/י אישורים מתאימים על מנת שנוכל לבחון את זכאותך למענק פטירה ולקצבת שאירים/קצבת תלויים (מחק את המיותר).

בברכה,

פקיד תביעות